

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΝΙΝΟΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 28453/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

7 Ιουνίου 2018

*Η απόφαση αυτή είναι τελεσίδικη. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων
ως προς την μορφή.*

Στην υπόθεση Νίνος κατά Ελλάδα.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε επιτροπή, αποτελούμενη από τους εξής:

Kristina Pardalos, *πρόεδρος*

Ksenija Turković,

Pauliine Koskelo, *δικαστές,*

και Renata Degener, *αναπληρώτρια γραμματέας τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 15 Μαΐου 2018,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 28453/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία ένας υπήκοος του Κράτους αυτού, ο κ. Γεράσιμος Νίνος («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 12 Μαΐου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κύριο Ι. Κτιστάκη, δικηγόρο του Συλλόγου της Θεσσαλονίκης. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις εντεταλμένες του αντιπροσώπου της, κυρία Σ. Χαριτάκη, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Παπαϊωάννου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 28 Νοεμβρίου 2016, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Με απόφαση της 21 Ιανουαρίου 1967, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 5351/1932 «περί αρχαιοτήτων», το Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης χαρακτήρισε την περιοχή της Φυλακωπής της Μήλου αρχαιολογικό χώρο και καθόρισε την ζώνη προστασίας.

5. Με την από 16 Νοεμβρίου 1979, το Υπουργείο Πολιτισμού επεξέτεινε τα όρια της ζώνης προστασίας του χώρου της Φυλακωπής και του αμέσου περιβάλλοντός του. Τα νέα όρια συμπεριέλαβαν την ιδιοκτησία του προσφεύγοντος και του πατρός του Εμμανουήλ, συνολικής επιφανείας 75.000 τ.μ, η οποία βρισκόταν εκτός του σχεδίου πόλεως. Εν τούτοις, το σχεδιάγραμμα που συνόδευε την απόφαση δεν έδειχνε

την ακριβή θέση των προστατευμένων μνημείων (τρία νεκροταφεία και δύο μεμονωμένοι τάφοι).

6. Στις 23 Σεπτεμβρίου 1981, το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος καθόρισε την γενική χρήση γης της Μήλου, συμπεριλαμβανομένου και του χώρου της Φυλακωπής, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ειδικότερα χώρος ανάπτυξης της γεωργίας, του τουρισμού και της κατοικίας αποκλεισμένης οποιασδήποτε εξορυκτικής ή βιομηχανικής δραστηριότητας.

7. Στις 25 Ιουνίου 1990, το Υπουργείο Πολιτισμού πρότεινε την συμπερίληψη του αρχαιολογικού χώρου της Φυλακωπής στην ζώνη Α απόλυτης προστασίας όπου δεν επιτρέπεται καμία κατασκευή. Εν τούτοις, η διαδικασία δεν ολοκληρώθηκε λόγω της μη δημοσίευσης της υπουργικής απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

8. Την ίδια χρονιά, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (το Κ.Α.Σ.) διατύπωσε μία νέα πρόταση για την οριοθέτηση των ζωνών προστασίας των αρχαιολογικών χώρων της νήσου Μήλου, χωρίς να ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία με την έκδοση υπουργικής απόφασης.

9. Κατόπιν αιτήσεων που υποβλήθηκαν από τον προσφεύγοντα και τον πατέρα του για την εξαίρεση της ιδιοκτησίας τους από τις ζώνες προστασίας Α και Β, καθώς και για την πραγματοποίηση οικοδομικών εργασιών σε ένα ήδη υφιστάμενο κτήριο, το Υπουργείο Πολιτισμού εξέδωσε μία άδεια ανακαίνισης της εν λόγω κατοικίας.

10. Στις 19 Νοεμβρίου 1998, το Υπουργείο Πολιτισμού προέβη στην οριοθέτηση των ζωνών προστασίας των αρχαιολογικών χώρων του νησιού, με εξαίρεση του χώρου της Φυλακωπής, για τον οποίο προβλέφθηκε η έκδοση μιας νέας υπουργικής απόφασης στο μέλλον.

11. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2000, το Κ.Α.Σ. εξέτασε το ζήτημα του καθορισμού των ζωνών προστασίας καθώς και τις αιτήσεις που κατατέθηκαν από τον προσφεύγοντα και τον πατέρα του για την χορήγηση μιας αδειάς για την κατασκευή τεσσάρων ανεξάρτητων ισογείων οικιών, κυκλαδίτικου στυλ, σε ένα τμήμα της ιδιοκτησίας τους. Το Κ.Α.Σ. ανέβαλε την λήψη μιας απόφασης σχετικά με τα δύο ζητήματα, προκειμένου να επιτρέψει στα μέλη του να διενεργήσουν μία αυτοψία, η οποία έλαβε χώρα στις 30 και 31 Αυγούστου 2001. Εν τέλει, κατά της συνεδρίασής του της 9 Οκτωβρίου 2001, το Κ.Α.Σ. πρότεινε την απόρριψη της αίτησης των προσφευγόντων, λόγω της ζημίας που τούτο θα προξενούσε τόσο στις αρχαιότητες που βρίσκονταν μέσα στην ιδιοκτησία αυτή (το νεκροταφείο μιας προϊστορικής πόλης) όσο και στο άμεσο περιβάλλον του προϊστορικού οικισμού της Φυλακωπής. Το Κ.Α.Σ. δήλωσε

ότι ήταν υπέρ της διερεύνησης της δυνατότητας της ανέγερσης δύο ισογείων κτηρίων στο άκρο της νότιας πλευράς της ιδιοκτησίας τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι κατασκευές αυτές δεν θα ήταν ορατές από τον περιφραγμένο αρχαιολογικό χώρο.

12. Εν τω μεταξύ, στις 6 Οκτωβρίου 2001, ο προσφεύγων και ο πατέρας του κατέθεσαν στο διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών μία αγωγή αποζημίωσης στην βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, με την οποία ζητούσαν την αποκατάσταση της ζημίας που είχαν υποστεί εξαιτίας των παρανόμων πράξεων και παραλείψεων των οργάνων του Δημοσίου. Οι πράξεις αυτές συνίσταντο: (α) στην άρνηση της χορήγησης αδειάς για οικοδομικές εργασίες με την επίκληση της συμπερίληψης της ιδιοκτησίας τους στην ζώνη Α, η οποία ουδέποτε είχε οριοθετηθεί προσηκόντως, (β) στην διατήρηση σε εκκρεμότητα επί μεγάλο διάστημα του ζητήματος της οριοθέτησης της ζώνης προστασίας, και (γ) στην ενημέρωση του κοινού και των δυνητικών αγοραστών ότι η ιδιοκτησία βρισκόταν εντός της ζώνης Α, γεγονός που φέρεται να οδήγησε στην απόλυτη απαξίωση της τελευταίας. Ζήτησαν να υποχρεωθεί το Δημόσιο να καταβάλει σε έκαστο από αυτούς ορισμένα ποσά ως διαφυγόντα κέρδη εξαιτίας της ματαίωσης της πώλησης της ιδιοκτησίας τους το 1990 ή, άλλως, της ματαίωσης της πώλησης της ιδιοκτησίας τους το έτος 2000 ή, άλλως, λόγω της υποτίμησης της περιουσίας τους. Ζήτησαν επίσης την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης τους.

13. Με την με αριθμό 13628/2003 απόφασή του, το διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή του προσφεύγοντος και του πατέρα του, αλλά απέρριψε ως αβάσιμα τα αιτήματά τους για αποζημίωση λόγω της ματαίωσης της πώλησης της ιδιοκτησίας το 1990 και το 2000 και της απαξίωσης του ακινήτου τους. Επίσης, έκρινε ότι, λόγω της καθυστέρησης της οριοθέτησης των ζωνών προστασίας του αρχαιολογικού χώρου, ο προσφεύγων και ο πατέρας του είχαν υποστεί ηθική βλάβη, προς αποκατάσταση της οποίας το Δημόσιο όφειλε να καταβάλει σε έκαστο από αυτούς το ποσό των 7.000 ευρώ. Με τις αποφάσεις με αριθμούς 2473/2005 και 3829/2011, το διοικητικό εφετείο Αθηνών και το Συμβούλιο της Επικρατείας αντίστοιχα επικύρωσαν την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση.

14. Το ζήτημα της οριοθέτησης των ζωνών προστασίας επανεξετάστηκε από το Κ.Α.Σ., κατά την συνεδρίασή του της 10 Ιουλίου 2002 υπό το καθεστώς του νέου αρχαιολογικού νόμου 3028/2002. Με την από 9 Οκτωβρίου 2002 απόφασή του, ο Υπουργός Πολιτισμού οριοθέτησε, αφενός, την ζώνη Α, απόλυτης προστασίας όπου απαγορευόταν οποιαδήποτε κατασκευή και οποιαδήποτε αλλαγή χρήσης γης, και

αφετέρου, την ζώνη Β, η οποία περιελάμβανε την ζώνη Α και αποτελούσε το ευρύτερο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου της Φυλακωπής. Με μία δεύτερη απόφαση της ίδιας ημερομηνία, ο Υπουργός απαγόρευσε οποιαδήποτε κατασκευή στο βόρειο τμήμα της ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος και του πατέρα του, δέχθηκε όμως να εξετάσει την δυνατότητα της ανέγερσης δύο ισογείων οικιών στο άκρο του νοτίου τμήματος της ιδιοκτησίας τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι κατασκευές αυτές δεν θα ήταν ορατές από τον περιφραγμένο αρχαιολογικό χώρο.

15. Στις 12 Δεκεμβρίου 2002 και στις 13 Ιανουαρίου 2003, ο προσφεύγων και ο πατέρας του κατέθεσαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας δύο αιτήσεις ακυρώσεως: αφενός, της απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού που οριοθέτησε τις ζώνες Α και Β στην Φυλακωπή και, αφετέρου, της απόφασης του ιδίου Υπουργού που απαγόρευσε την οικοδόμηση στο βόρειο τμήμα της ιδιοκτησίας τους.

16. Με την με αριθμό 3964/2008 απόφασή του (η οποία εκδόθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2008 και θεωρήθηκε στις 23 Μαρτίου 2010), το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την πρώτη αίτηση. Υπογράμμισε ότι η οριοθέτηση ζωνών προστασίας δεν ήταν αντίθετη προς τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας, ότι η απόφαση του Υπουργού ήταν νόμιμη και επαρκώς αιτιολογημένη και ότι το δικαίωμα αποζημίωσης των κυρίων των επιδίκων εκτάσεων δεν θιγόταν.

17. Ειδικότερα, επί του τελευταίου αυτού σημείου, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το άρθρο 24 του Συντάγματος καθιέρωνε μία ενισχυμένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος η οποία συνίστατο στην διατήρηση κατά τρόπο βιώσιμο τόσο τα μνημεία όσο και τον χώρο που τα περιέβαλε, καθώς και στην επιβολή περιορισμών στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Οι περιορισμοί αυτοί μπορούσαν να έχουν μεγαλύτερη έκταση από τους γενικούς περιορισμούς της ιδιοκτησίας που προβλέπονται από το άρθρο 17 του Συντάγματος. Εν τούτοις, αν και καθιστούσαν αδρανή ή περιορίζαν υπερβολικά την ιδιοκτησία, δημιουργούσαν μία υποχρέωση αποζημίωσης του ιδιοκτήτη ο οποίος θιγόταν, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 24 του Συντάγματος. Εν προκειμένω, η οριοθέτηση των ζωνών προστασίας του χώρου της Φυλακωπής, και ιδιαίτερα η οριοθέτηση της ζώνης Α μέσα στην οποία μόνον ελαφριές κατασκευές επιτρέπονταν είχε αποφασιστεί για την προστασία της ανάδειξης του προϊστορικού οικισμού και πολύ σημαντικών ανακαλύψεων. Εφόσον οι θιγόμενοι ιδιοκτήτες εκτιμούσαν ότι οι επιβαλλόμενοι περιορισμοί προσέβαλαν την ουσία του δικαιώματος ιδιοκτησίας τους, είχαν δικαίωμα να εισπράξουν αποζημίωση.

18. Με την με αριθμό 783/2016 απόφασή του, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε επίσης την πιο πάνω αναφερόμενη δεύτερη αίτηση ακυρώσεως για λόγους παρόμοιους με εκείνους της απόφασης με αριθμό 3964/2008. Αναφέρθηκε εκ νέου στην δυνατότητα του προσφεύγοντος να ζητήσει αποζημίωση στην βάση του άρθρου 24 § 6 του Συντάγματος.

19. Στις 15 Απριλίου 2003, το Κ.Α.Σ. διατύπωσε μία γνώμη με την οποία πρότεινε την εξαγορά ή την απαλλοτρίωση ενός τμήματος της ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος και του πατέρα του, συνολικής επιφανείας 66.925 τ.μ. Κατόπιν της γνωμοδότησης αυτής, η Διεύθυνση απαλλοτριώσεων και ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου Πολιτισμού ζήτησε την διενέργεια ενός ελέγχου των τίτλων κυριότητας των προς εξαγορά ακινήτων. Εν τούτοις, ο έλεγχος κατέδειξε ότι οι τίτλοι κυριότητας του προσφεύγοντος δεν αντιστοιχούσαν στο σύνολο των εκτάσεων που προορίζονταν για εξαγορά. Επιπλέον, προέκυψε ότι σε ορισμένα τμήματα των εκτάσεων προς εξαγορά, το Δημόσιο προέβαλε δικαιώματα κυριότητας και ότι ορισμένα άλλα τμήματα ανήκαν ήδη στο Δημόσιο, μετά την απαλλοτρίωσή τους με την ευκαιρία της αναδιάπλασης της οδού Πλάκας-Πολλωνίων της Μήλου.

20. Κατόπιν αυτού, στις 3 Αυγούστου 2010, το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε να μην προβεί στην εξαγορά της ιδιοκτησίας του προσφεύγοντος, αλλά να αρχίσει μία διαδικασία απαλλοτρίωσης, διότι δεν είχε αποδειχθεί με βεβαιότητα ότι οι προς εξαγορά εκτάσεις, όπως αυτές είχαν καθοριστεί από την Διεύθυνση απαλλοτριώσεων και ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, συμπεριλαμβάνονταν στο σύνολό τους μέσα στους τίτλους που προσκομίστηκαν από τον προσφεύγοντα. Στις 22 Νοεμβρίου 2016, το Κ.Α.Σ. εξέδωσε μία γνωμοδότηση υπέρ της απαλλοτρίωσης των ακινήτων των οποίων ο προσφεύγων φέρεται ως κύριος, συνολικής επιφανείας 66.503,34 τ.μ.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

21. Το άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος ορίζει:

«Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.»

22. Το άρθρο 19 του νόμου 3028/2002, σχετικά με την προστασία των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς προβλέπει:

«1. Για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική στέρηση ή περιορισμό της χρήσης ακινήτου.

2. Σε περίπτωση ουσιώδους προσωρινού περιορισμού ή ουσιώδους προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία υπολογίζεται με βάση τη μέση κατά προορισμό απόδοση του ακινήτου πριν τον περιορισμό ή τη στέρηση της χρήσης λαμβανομένης υπόψη και της ιδιότητας του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

3. Σε περίπτωση ουσιώδους οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση. Και στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται υπόψη η ιδιότητα του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

4. Σε περίπτωση προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ή μέρους ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία ή άλλων παρακείμενων ακινήτων, εάν κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων αυτών, κάθε θιγόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2.

23. Το άρθρο 24 του Συντάγματος, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από την νομολογία, καθιερώνει την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ήτοι των μνημείων και των άλλων στοιχείων που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν την ιστορική, καλλιτεχνική και εν γένει πολιτιστική κληρονομιά της χώρας. Η προστασία αυτή συνίσταται στην διατήρηση για πάντα του αμετάβλητου αυτών των μνημείων και στοιχείων, καθώς και του χώρου που τα περιβάλλει και περιλαμβάνει την δυνατότητα της επιβολής των απαιτήτων προς τούτο μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας. Όταν οι περιορισμοί αυτοί καθιστούν αδρανή ή περιορίζουν υπερβολικά την ιδιοκτησία, δημιουργούν υποχρέωση αποζημίωσης του κυρίου που θίγεται από αυτούς (απόφαση αριθ. 3009/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας). Η απαίτηση για αποζημίωση γεννάται με την πάροδο εύλογου χρόνου από την επιβολή των περιοριστικών μέτρων, υπό την προϋπόθεση

ότι ο ενδιαφερόμενος θα αναζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας του από την διοίκηση ή απευθείας από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο (αποφάσεις αριθ. 3146/1986 και 2801/1991 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας και αποφάσεις αριθ. 1517/1993, 3963/1995, 784/1999, 3337/1999, 2876/2004, 3627/2004, 982/2005 και 3000/2005 του Συμβουλίου της Επικρατείας).

24. Εξάλλου, κατ'αρχήν με το άρθρο 91 του νόμου 1892/1990 και στην συνέχεια με το άρθρο 13 του νόμου 3028/2002, ο νομοθέτης εισήγαγε μία διαδικασία οριοθέτησης ζωνών προστασίας των αρχαιολογικών χώρων οι οποίοι βρίσκονται εκτός των ορίων των υφισταμένων οικισμών, και ειδικότερα αναλόγως των ειδικών χαρακτηριστικών και της φυσιογνωμίας εκάστου χώρου. Οι χώροι οι οποίοι εντάσσονται στην ζώνη Α απολαμβάνουν απόλυτης προστασίας και εκείνοι οι οποίοι εντάσσονται στην ζώνη Β απολαμβάνουν σχετικής προστασίας, όπου η κατασκευή επιτρέπεται μεν, αλλά υπό όρους που καθορίζονται από τον Υπουργό Πολιτισμού.

25. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 13 του πιο πάνω αναφερόμενου νόμου, προς τον σκοπό της καλύτερης προστασίας και της αξιοποίησης των αρχαιολογικών χώρων, ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί επίσης να επιβάλλει ειδικότερους όρους και περιορισμούς στην χρήση των ακινήτων που εμπίπτουν στο πεδίο της ζώνης Α, όπως για παράδειγμα περιορισμούς σχετικούς με την αγροτική εκμετάλλευση, όταν αυτή κινδυνεύει να βλάψει τις αρχαιότητες (αποφάσεις αριθ. 3888/2000, 3337/1999, 736/1997, 3964-65/1995 και 1517/1993 του Συμβουλίου της Επικρατείας).

26. Ο νόμος 3028/2002 περιλαμβάνει επίσης διατάξεις επί του ζητήματος της αποζημίωσης του κυρίου του ακινήτου το οποίο βαρύνεται με τους περιορισμούς για τους σκοπούς της προστασίας των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς. Προκειμένου να αξιώσει μία αποζημίωση, ο ενδιαφερόμενος κύριος οφείλει να υποβάλει μία αίτηση επί της οποίας ο Υπουργός Πολιτισμού αποφαινεται με απόφαση εκδιδόμενη μετά από γνωμοδότηση της επιτροπής που προβλέπεται από την παράγραφο 6 του άρθρου 19 του νόμου αυτού.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1

27. Ο προσφεύγων παραπονείται για την αποστέρηση της χρήσης των εκτάσεών του οι οποίες βρίσκονται κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Φυλακωπής στην νήσο Μήλο κατόπιν του καθορισμού ζωνών προστασίας του χώρου αυτού μέσω

υπουργικών αποφάσεων. Επικαλείται μία παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 το οποίο έχει ως εξής:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

28. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, αφενός, ότι ο προσφεύγων δεν εξήντησε τα εσωτερική ένδικα μέσα και, αφετέρου, ότι αυτός δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι έπese «θύμα» της επικαλούμενης παραβίασης.

29. Όσον αφορά την πρώτη ένσταση, η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων παρέλειψε να ασκήσει αγωγές αποζημίωσης κατ'εφαρμογήν (α) του άρθρου 24 § 6 του Συντάγματος, (β) των διατάξεων του νόμου 3028/2002 και (γ) του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Από την άλλη πλευρά, η Διεύθυνση απαλλοτριώσεων και ακίνητης περιουσίας του Υπουργείου Πολιτισμού ενεργοποίησε την διαδικασία απαλλοτρίωσης ως προς το ακίνητο του οποίου ο προσφεύγων φέρεται ιδιοκτήτης και, μέσα στο πλαίσιο αυτής, ο προσφεύγων θα πρέπει να αποδείξει ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων ότι είναι ο δικαιούχος της αποζημίωσης.

30. Πιο συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αγωγή αποζημίωσης στην βάση του πιο πάνω αναφερομένου άρθρου 24 § 6 συνιστά αποτελεσματική προσφυγή για τους ιδιοκτήτες τα ακίνητα των οποίων έχουν δεσμευτεί από την διοίκηση για λόγους σχετιζόμενους με την προστασία αρχαιολογικών χώρων. Σε στήριξη των ισχυρισμών της, η Κυβέρνηση αναφέρεται στις αποφάσεις αριθ. 2182/1994, 2183/1994, 2185/1994, 3963/1995, 3965/1995, 323/2009, 2850/2012, 2165/2013 και 1225/2014 του Συμβουλίου της Επικρατείας, 3728/2013 και 1583/2014 του διοικητικού εφετείου Αθηνών και 127/2011 του διοικητικού πρωτοδικείου Πύργου, των οποίων προσκομίζει αντίγραφα. Όσον αφορά το πιο πάνω αναφερόμενο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων μπορούσε να εξασφαλίσει, δυνάμει του άρθρου αυτού, μία αποζημίωση

για την ζημία που προκλήθηκε από τον καθορισμό ζωνών προστασίας του αρχαιολογικού χώρου και από την αποστέρηση της χρήσης του ακινήτου του.

31. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέτασε τρεις φορές όλους τους ουσιαστικούς ισχυρισμούς του προσφεύγοντος και εξέδωσε τρεις αποφάσεις: την απόφαση αριθ. 3946/2008 με την οποία απέρριψε την αίτηση ακυρώσεως της υπουργικής απόφασης της 9 Οκτωβρίου 2002 που καθόρισε τις ζώνες προστασίας Α και Β του αρχαιολογικού χώρου, την απόφαση αριθ. 783/2016 με την οποία απέρριψε την αίτηση ακυρώσεως κατά της υπουργικής απόφασης με την ίδια ημερομηνία που απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντος να ανεγείρει δύο κατοικίες στο βόρειο τμήμα της ιδιοκτησίας του, την απόφαση αριθ. 3829/2011 η οποία επικύρωσε τις αποφάσεις των κατωτέρων δικαστηρίων, αφενός απορρίπτοντας το αίτημα του προσφεύγοντος να εισπράξει αποζημίωση για υλική ζημία και, αφετέρου, επιδικάζοντάς του 7.000 για ηθική βλάβη.

32. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι προέβαλε όλα τα επιχειρήματα τα σχετικά με το ζήτημα της αποζημίωσής του κατ'εφαρμογήν του πιο πάνω αναφερομένου άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και αυτό τους εξέτασε. Εξάλλου, η Κυβέρνηση δεν προσκομίζει κάποια δικαστική απόφαση που να επιδικάζει αποζημίωση σε ιδιώτη κατ'εφαρμογήν του άρθρου 24 § 6 του Συντάγματος.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο μηχανισμός διασφάλισης ο οποίος έχει καθιερωθεί από την Σύμβαση έχει, πρωταρχικά, επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με τα εθνικά συστήματα διασφάλισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η δική του αποστολή συνίσταται στην επίβλεψη του σεβασμού εκ μέρους των συμβαλλομένων Κρατών των απορρεουσών από την Σύμβαση υποχρεώσεών τους. Δεν μπορεί και δεν οφείλει να υποκατασταθεί στις αρχές τους, οι οποίες είναι αρμόδιες να μεριμνούν ώστε τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες που καθιερώνονται από το κείμενο αυτό τηρούνται και προστατεύονται σε εθνικό επίπεδο. Ο κανόνας της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων είναι συνεπώς απαραίτητο μέρος της λειτουργίας αυτού του μηχανισμού προστασίας. Τα Κράτη δεν υποχρεούνται να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους ενώπιον ενός διεθνούς οργανισμού προτού τους δοθεί η δυνατότητα να επανορθώσουν την κατάσταση στην εσωτερική έννομη τάξη τους. Τα άτομα που επιθυμούν να αξιοποιήσουν την εξουσία ελέγχου του Δικαστηρίου σχετικά με αιτιάσεις στρεφόμενες κατά ενός Κράτους έχουν την υποχρέωση να κάνουν προηγουμένως χρήση των ενδίκων μέσων που προσφέρονται από το Κράτος αυτό

(βλέπε, μεταξύ άλλων διαδικασιών, *Chiragon και λοιποί κατά Αρμενίας* [GC], αριθ. 13216/05, § 115, CEDH 2015).

34. Πράγματι, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης επιβάλλει την εξάντληση μόνον των ενδίκων μέσων που είναι ταυτόχρονα σχετικά με τις επίδικες παραβιάσεις, διαθέσιμα και πρόσφορα. Οφείλουν να υφίστανται σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας όχι μόνον στην θεωρία αλλά και στην πράξη, δεδομένου ότι, σε αντίθετη περίπτωση, ελλείπουν οι επιθυμητές αποτελεσματικότητα και προσβασιμότητα. Την ευθύνη για την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών έχει το εναγόμενο Κράτος. Το απλό γεγονός της ύπαρξης αμφιβολιών ως προς τις πιθανότητες επιτυχίας ενός συγκεκριμένου ενδίκου μέσου το οποίο δεν είναι κατά τα φαινόμενα καταδικασμένο να αποτύχει δεν συνιστά έγκυρο λόγο ικανό να δικαιολογήσει την μη χρήση των εθνικών ενδίκων μέσων (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 45, CEDH 2006).

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην απόφαση *Φιζ κατά Ελλάδας* (αριθ. 1001/09, §§ 54-56, 12 Ιουλίου 2011) έκρινε ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων, το άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος προβλέπει την υποχρέωση για την διοίκηση να αποζημιώσει τον ιδιοκτήτη ενός ακινήτου όταν μέτρα τα οποία στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος ή της πολιτικής κληρονομιάς περιορίζουν σημαντικά την χρήση του. Δέχθηκε ότι η εκ μέρους του Συμβουλίου της Επικρατείας απόρριψη της αιτήσεως ακυρώσεως της απόφασης χαρακτηρισμού της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων δεν τους εμπόδιζε να προσφύγουν ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου με μία αγωγή αποζημίωσης στην βάση της ζημίας που προκύπτει από την δέσμευση του συνόλου της ιδιοκτησίας τους κατόπιν του χαρακτηρισμού.

36. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να καταθέσει την αγωγή αποζημίωσης η οποία προβλέπεται από το άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος και η δυνατότητα αυτή του υποδείχθηκε εξάλλου ρητώς από το Συμβούλιο της Επικρατείας στις αποφάσεις του με αριθμούς 3946/2008 και 783/2016 (πιο πάνω παράγραφοι 17-18). Από τις δύο αυτές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας ότι το ζήτημα της νομιμότητας των αποφάσεων του Υπουργείου Πολιτισμού διακρίνεται από εκείνο της αποζημίωσης που παραμένει πάντοτε ανοικτό, αφού το βάρος που έχει επιβληθεί στο ακίνητο του προσφευγόντος υφίσταται πάντοτε (πιο πάνω αναφερόμενη *Φιζ*, § 45).

37. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι η αγωγή αποζημίωσης η οποία ασκήθηκε από τον προσφεύγοντα το 2001 δεν είναι πρόσφορη για τους σκοπούς της εξάντλησης όσον αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 ενώπιον του Δικαστηρίου. Το αντικείμενο αυτής της αγωγής δεν ήταν η επιδίκαση αποζημίωσης για την αποστέρηση της χρήσης του ακινήτου του λόγω του καθορισμού ζωνών προστασίας του αρχαιολογικού χώρου από τις δύο αποφάσεις του Υπουργείου Πολιτισμού της 9 Οκτωβρίου 2002. Το αντικείμενο της αγωγής ήταν η επιδίκαση μιας αποζημίωσης για την ζημία που προκλήθηκε από την καθυστέρηση της διοίκησης να οριοθετήσει τον χώρο αυτό καθώς και από την ακύρωση της πώλησης του ακινήτου του το 1990 και, στην συνέχεια, το 2000.

38. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, παραλείποντας την άσκηση της αγωγής αποζημίωσης που προβλέπονται από το άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος, ο προσφεύγων δεν έκανε φυσιολογική χρήση των ενδίκων μέσων που του προσφέρονταν από το εθνικό δίκαιο.

39. Η διαπίστωση αυτή απαλλάσσει το Δικαστήριο από την εξέταση της αποτελεσματικότητας των άλλων ενδίκων μέσων που μνημονεύονται από την Κυβέρνηση καθώς και την ένσταση σχετικά με την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος.

40. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της αίτησης πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

41. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για την διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών οι οποίες ακολουθήθηκαν εν προκειμένω. Το άρθρο 6 § 1 ορίζει:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Επί του παραδεκτού

1. Μη τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας

42. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αιτίαση του προσφεύγοντος, στο μέτρο που αναφέρεται στην διαδικασία η οποία έλαβε τέλος με την απόφαση αριθ. 3946/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία δημοσιεύθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2008, πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη λόγω μη τήρησης της εξαμηνιαίας προθεσμίας, δεδομένου ότι η προσφυγή κατατέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 12 Μαΐου 2010.

43. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι, αν και η απόφαση δημοσιεύθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2008, αυτός κατόρθωσε να λάβει επικυρωμένο αντίγραφο της στις 23 Μαρτίου 2010.

44. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει δεχθεί πολλές φορές ότι όταν η επίδοση δεν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, όπως εν προκειμένω, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία από την οποία οι διάδικοι μπορούν να λάβουν πραγματικά γνώση του περιεχομένου της τελεσίδικης εθνικής απόφασης. Οι διάδικοι έχουν την δυνατότητα να λάβουν πραγματικά γνώση του περιεχομένου της απόφασης του εν λόγω ανωτάτου δικαστηρίου μόνον από την ημερομηνία κατά την οποία αυτοί μπορούν να λάβουν ακριβές αντίγραφο της (βλέπε μεταξύ άλλων *Παπαχελάς κατά Ελλάδας* [GC], αριθ. 31423/96, § 30, CEDH 1999-II, *Ελμαλιώτης και Κωνσταντινίδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 288'9/04, § 26, 25 Ιανουαρίου 2007, *Βασίλειος Αθανασίου κατά Ελλάδας*, αριθ. 50973/08, § 20, 21 Δεκεμβρίου 2010).

45. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση αριθ. 3946/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας, τελεσίδικη εθνική απόφαση με την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, θεωρήθηκε στις 23 Μαρτίου 2010. Έπεται ότι η αιτίαση η σχετική με την πιο πάνω αναφερόμενη διαδικασία δεν είναι εκπρόθεσμη και η ένσταση της Κυβέρνησης πρέπει να απορριφθεί.

2. Μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων

46. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αιτιάσεις οι σχετικές με τις διαδικασίες οι οποίες περατώθηκαν με τις αποφάσεις αριθ. 3829/2011 και αριθ. 783/2016 του Συμβουλίου της Επικρατείας πρέπει να κηρυχθούν απαράδεκτες λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων διότι, όταν αυτές εξεδόθησαν, ο νόμος 4055/2012 ο οποίος εισήγαγε ένα ένδικο μέσο που επιτρέπει να αξιώσει κανείς την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης εξαιτίας της διάρκειας της διαδικασίας ήταν ήδη σε ισχύ.

47. Ο προσφεύγων αμφισβητεί την θέση αυτή.

48. Το Δικαστήριο σημειώνει ο νόμος 4055/2012, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012, προβλέπει στο άρθρο 55 § 1 ότι οποιοδήποτε αίτημα δίκαιης ικανοποίησης πρέπει να υποβληθεί εντός προθεσμίας έξι μηνών από την δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου η διάρκεια της διαδικασίας υπήρξε, κατά την γνώμη του προσφεύγοντος, υπερβολική.

49. Εν προκειμένω, η απόφαση αριθ. 3829/2011 του Συμβουλίου της Επικρατείας δημοσιεύθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2011. Μετά την έναρξη ισχύος του νόμου, ο προσφεύγων είχε ακόμη στην διάθεσή του προθεσμία προκειμένου να ασκήσει μία αγωγή αποζημίωσης. Όσον αφορά την διαδικασία η οποία περατώθηκε με την απόφαση αριθ. 783/2016, η απόφαση δημοσιεύθηκε πολύ αργότερα από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (*Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε. κατά Ελλάδας*, αριθ. 40547/10, 1^η Οκτωβρίου 2013).

50. Ο προσφεύγων δεν εξήντλησε κατά συνέπεια τα εθνικά ένδικα μέσα ως προς αυτές τις δύο διαδικασίες και οι σχετικές αιτιάσεις της θα πρέπει να κηρυχθούν απαράδεκτες κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

3. Συμπέρασμα

51. Το Δικαστήριο κάνει συνεπώς δεκτή την ένσταση της Κυβέρνησης όσον αφορά τις αιτιάσεις οι οποίες σχετίζονται με τις διαδικασίες που περατώθηκαν με τις αποφάσεις αριθ. 3829/2011 και αριθ. 783/2016 και την απορρίπτει ως προς την αιτίαση την σχετική με την διαδικασία η οποία περατώθηκε με την απόφαση αριθ. 3946/2008. Διαπιστώνοντας ότι αυτή η τελευταία αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει εξάλλου σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

52. Η διαδικασία άρχισε στις 12 Δεκεμβρίου 2002 με την κατάθεση της αίτησης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία αυτό εξέδωσε την απόφασή του. Η περίοδος αυτή διήρκεσε συνεπώς περισσότερο από έξι χρόνια για έναν μόνον βαθμό δικαιοδοσίας.

53. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από τον νομολογία του, και ιδιαίτερα

την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών, καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

54. Αφού εξέτασε το σύνολο των στοιχείων που έχει στην διάθεσή του, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο γεγονός ή επιχείρημα ικανό να δικαιολογήσει την διάρκεια της διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση.

55. Το Δικαστήριο σημειώνει ειδικότερα ότι η συζήτηση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας έλαβε χώρα στις 29 Μαρτίου 2006, ότι η απόφαση εκδόθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2008 και ότι η Κυβέρνηση δεν παραθέτει οποιαδήποτε εξήγηση ικανή να δικαιολογήσει την διάρκεια αυτή.

56. Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

57. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

58. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

59. Ο προσφεύγων ζητεί διάφορα ποσά για την υλική ζημία εξαιτίας της δέσμευσης της ιδιοκτησίας του. Ζητεί επίσης 15.000 ευρώ (EUR) για ηθική βλάβη την οποία εκτιμά ότι υπέστη, λόγω των απογοητεύσεων που αυτός συναντούσε επί πολλά χρόνια και της άρνησης της διοίκησης να σεβαστεί την ιδιοκτησία του.

60. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων δεν ζητεί ρητώς κάποιο ποσό για την παραβίαση του άρθρου 6 § 1. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν υποτεθεί ότι περιλαμβάνει μία τέτοια αξίωση, το πιο πάνω αναφερόμενο ποσό είναι υπερβολικό.

61. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 6 § 1 εξαιτίας της διάρκειας μιας μόνον από τις διαδικασίες τις οποίες είχε εισαγάγει ο

προσφεύγων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (πιο πάνω παράγραφος 56). Κρίνει ότι συντρέχει λόγος να επιδικαστούν στον προσφεύγοντα 4.000 EUR για την ηθική βλάβη.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

62. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 12.000 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Δικαστηρίου.

63. Το Δικαστήριο παρατηρεί ο προσφεύγων δεν προσκομίζει κάποιο τιμολόγιο σχετικό με τα έξοδα στα οποία αυτός υποβλήθηκε για τις πιο πάνω αναφερόμενες διαδικασίες. Το αίτημα αυτό πρέπει επομένως να απορριφθεί..

Γ. Τόκοι υπερημερίας

64. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, όσον αφορά την διαδικασία η οποία περατώθηκε με την απόφαση αριθ. 3946/2008 του Συμβουλίου της Επικρατείας και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης όσον αφορά την λογική διάρκεια της πιο πάνω μνημονευόμενης διαδικασίας,
3. *Αποφαίνεται*,
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, εντός τριών μηνών, 4.000 EUR (τέσσερις χιλιάδες ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Ιουνίου 2018, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Renata Degener

Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)

Kristina Pardalos

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 3 Ιουνίου 2018

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος